

TASVIRIY SAN'AT TARIXI

**BOLALAR MUSIQA VA SAN'AT MAKTABLARI
UCHUN O'QUV DASTURI**

Bolalar musiqa va san'at maktablarida tasviriy san'at tarixini o'rgatish o'quvchilarning shaxsiyatini, ularning dunyoqarashini, axloqiy va estetik g'oyalarini har tomonlama uyg'unlashtirishga, his-tuyg'ular madaniyatini tarbiyalashga qaratilgan.

Estetik ta'lim, birinchi navbatda, go'zallik, ijodiy qobiliyat va fikrlash in'ikosini rivojlantirishdir.

Badiiy ta'lim o'z mutaxassisligidan qat'i nazar, har qanday shaxs uchun zarurdir - bu shaxsni shakllantiradi. Insonning estetik tajribasi qanchalik boy bo'lsa, uning ta'mi qanchalik qiyin bo'lsa, uning axloqiy tanlovi qanchalik aniq bo'lsa, shuncha erkin bo'ladi.

Tasviriy san'at tarixini o'rganish umuminsoniy meros va madaniyatga qo'shilishdir. Bu aniq, tushunarli, bir hikoyadir. Asrlar va mamlakatlar bo'ylab ko'prikdir.

O'qituvchi o'z o'quvchilarining umumiy gumanitar va badiiy bilimlariga g'amxo'rlik qilishi kerak.

Dastur tasviriy san'atning turlari va janrlari, g'arbiy Yevropa san'ati tarixining asosiy bo'limlari - qadimgi dunyodan zamonaviy davrgacha, Sharq mamlakatlari san'ati, O'zbekiston san'ati kabi asosiy tushunchalarni o'z ichiga oladi. Tarix davomida ham, bir davrda ham san'atning rivojlanishi haqida fikr yuritib, o'qituvchi paydo bo'lgan muayyan tarixiy vaziyat tufayli san'atning har bir hodisasini ko'rib chiqishi kerak.

Sinflarning metodologiyasi ijodiy qobiliyatlarni, bilim va hissiy faoliyatni rivojlantirishga yo'naltirilishi kerak. Sinflar turlari turli xil bo'lishi mumkin (hikoya, nizo, ma'ruza, suhbat, kino, ekskursiya va boshqalar) o'quvchilarlar adabiyot bilan ishlashni o'rganadilar, ishni mustaqil tahlil qilish qobiliyatiga ega bo'ladilar.

Ushbu dastur bilim doirasi va mazmunini belgilaydi. Shu bilan birga, o'qituvchi materialni ijodiy tashkil etish huquqini saqlab qoladi: alohida mavzularni qayta joylashtirish, turli bo'limlardan olingan asarlarni taqqoslash va h.k. Materialni daftarlarga yozish, shuningdek sharhlar va mustaqil ishlar bilan to'ldirish tavsiya etiladi. Noutbuklar muntazam ravishda tekshirilishi kerak.

Dars jarayonida o'qitishning texnik vositalaridan keng foydalanish kerak.

San'atdagi yo'nalishlar va uslublarning umumiy xususiyatlaridan tashqari, eng muhim rassomlarning tarjimai hollariga e'tibor qaratish lozim: Leonardo da Vinchi, Rafael, Mikelanjelo, Tizian, Albrect Dyurer, Karavadj, Ieronim Bosx, Piter Paul Rubens, Rembrandt, Antuan Vatto, Jan Batis Shimeon Sharden, Diego Velaskes, Nikolya Pussen, Fransisko Goya, Ejen Delakrua, Jozef Mallord Tyorner, Eduard Mone, Klod Mone, Ogyust Renuar, Edgar Dega, Vinsent van Gog, Anri Matis, Aleksandr Ivanov, Kiprenskiy Orest, Ural Tansiqboyev, Pavel Benkov, Rahim Axmedov, Otaxan Ollabergenov, Chingiz Axmarov va boshqalar.

Taxminiy mavzu rejasi:

2 sinf

1. Tasviriy san'atning turlari va janrlari. ----- 4soat
2. Qadimgi dunyo san'ati----- 10 soat
3. Qadimgi Misr san'ati----- 10 soat
4. Qadimiy san'at(Gretsiya, Rim)----- 10 soat

3 sinf

1. O'rta asrlarda (romantik uslub)----- 3 soat
2. O'rta asrlarda (Gotika, romantika uslubi)----- 6 soat
3. Renesans (Uyg'onish)----- 10 soat
4. Barokko----- 5 soat
5. Rokoko----- 5 soat
6. Klassitizm-----8 soat

4 sinf

1. Impressionizm va postimpressionizm----- 8 soat
2. Modern-----2 soat
3. 20 asr san'ati ----- 10 soat
4. Hozirgi davr san`ati----- 6 soat
5. Sharq mamlakatlari san'ati (Arab dunyosi, Hindiston, Yaponiya, Xitoy----8soat

5 sinf

1. Markaziy Osiyo san'ati (o'rta asrlar)----- 8 soat
2. O'zbekiston san'ati (arxitektura)----- 8 soat
3. O'zbekiston tasviriy san'ati----- 10 soat
4. O'zbekiston amaliy san'ati----- 8 soat

Sovet muzeyi Xiva, Buxoro, Samarqand, Nukus – kabi O'zbekiston shaharlariga tashrif buyurish tavsiya etiladi.

Eslatmalar: San'at tarixi bo'yicha yagona darslik yo'qligi sababli o'qituvchilarga turli xil axborot manbalaridan foydalanish tavsiya etiladi.

Tavsiya etilgan adabiyotlar:

1. 1 - 6 jildlik san'atning umumiy tarixi. M: "San'at" 1956-1966
2. Dmitrieva N.A. San'atning qisqacha tarixi. M, "San'at" 1985
3. 1-7 jildlik san'ati ustalari. M: "San'at" 1966-1970
4. O'zbekiston tasviriy san'ati. Toshkent, G.G'ulom nomidagi adabiyot va san'at nashriyoti. 1976
5. O'zbekiston tasviriy san'ati. M: Galart 2013
6. Avangard ishga tushdi. "Aurora" Nashriyoti, Leningrad, 1989
7. O'zbekiston shahri va afsonalari. "DAVR NASHRIYOTI" nashriyoti, Toshkent, 2014

O'qituvchilar e'tiboriga tavsiya etilgan rassomlar va san'at yo'nalishlari ro'yxati:

1. "Chitralakshana" - bu nisbatlar haqida qadimiy hind risolasi.
2. Hokusay "Manga"
3. Giotto, Leonardo da Vinchi, Mikelanjelo, Rafael
4. Rubens, Titsian, Rembrandt, Hals, Velaskes, Vermer, Goya, Karavadjo, Ribera
5. Vatto, Fragonar
6. Delakrua, Mille
7. Barbizonliklar
8. Mone, Renuar, Dega, Syora, Suzann, Van Gog, Gogen
9. Salvador Dali, Genri Mur, Pikasso, Leje
10. Kandinskiy, Klee, Malevich, Lisitskiy, Tatlin, Larionov, Malevich
11. Kete Kolvits, Burdel, Mayol, Roden, Dakomo Mantsu
12. Brulov, Kiprenskiy, Aleksandr Ivanov, Repin, Surikov, Korin, Vrubel, Petrov-Vodkin, Chistyakov, Kardovskiy, Tsorn, Xoloshi, Ashbe, Borisov-Musatov, Saryan, Kuznetsov
13. Ostroumova-Lebedeva, Konashevich, Paxomov, Kibrik
14. A.Volkov, P.Benkov, N.Kashina, Usta Mo`min, Karaxan
15. A. Xatamov, R. Axmedov, N. Kuzibayev, N. Shin, N. S. Pak, Li oilasi, J. Usmonov, M. Kagarov, Lekim Ibragimov, M. Sodiqov, A. Mamadjanov, P. Anenkov va boshqalar.
16. Futurizm, kubizm, dadaizm, syuralizm, suprematizm, puantilizm, impressionism va boshqalar